

УДК 657.1.011

Яценко Наталя Михайлівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і фінансів Кременчуцький національний
університет імені Михайла Остроградського*

Yatsenko Natalia

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Finance
Kremenchug National University named after Mykhailo Ostrogradskyi
ORCID:0000-0001-7795-7300*

Попадюк Ольга Олександрівна

кандидат економічних наук, приватний підприємець

Popadiuk Olha

PhD in Economics, private entrepreneur

**ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ
FEATURES OF INTEGRATED REPORTING IN UKRAINE:
PROBLEMS AND OPPORTUNITIES**

***Анотація.** Вступ. У сучасному світі, де все більшу увагу приділяють питанням сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності, традиційна фінансова звітність все менше задовольняє інформаційні потреби зацікавлених сторін. Виникає потреба в більш комплексному та прозорому інструменті, який би відображав не лише фінансові результати діяльності підприємства, але його вплив на економіку та суспільство.*

Мета дослідження полягає у дослідженні особливостей впровадження інтегрованої звітності на українських підприємствах та оцінці її впливу на досягнення цілей сталого розвитку.

Матеріали і методи. Дослідження має комплексний характер і базується на поєднанні теоретичного аналізу та емпіричних досліджень. Для збору та аналізу даних використовувалися методи теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу та структурно-логічного аналізу.

Результати. Аналіз наукових праць свідчить про значний потенціал інтегрованої звітності для розвитку бізнесу, що вимагає подальших досліджень. Проведено дослідження теоретичних засад інтегрованої звітності, яке виявило її багатогранний характер. Проаналізовано принципи IIRC та їх взаємодія з іншими теоретичними концепціями, що свідчить про необхідність комплексного підходу до звітності. Здійснено порівняння традиційної фінансової та інтегрованої звітності, яке засвідчило значні відмінності між цими двома видами звітності за різними параметрами. Визначено ключову роль міжнародних стандартів, зокрема <IR> Framework та GRI, у формуванні якісної та порівняльної інтегрованої звітності. Досліджено та обґрунтовано, що ці стандарти забезпечують цілісне уявлення про діяльність компанії, її взаємодію з довкіллям та стейкхолдерами. Встановлено прямий зв'язок між використанням стандартів GRI та здатністю компанії до сталого розвитку. Дослідження підтверджують високий рівень адаптації цих стандартів серед глобальних корпорацій. Висвітлено важливість МСФЗ як фундаменту фінансової складової інтегрованої звітності та їхній внесок у прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень. Обґрунтовано необхідність розвитку інтегрованої звітності в Україні та продемонстровано, що держава вживає конкретних заходів для її впровадження. Проведено дослідження інтегрованої звітності компаній Unilever, Nestle, Nike, Siemens та українських підприємств дозволило обґрунтувати її ефективність як

інструменту для демонстрації прихильності до сталого розвитку. Ідентифіковано основні перешкоди впровадження інтегрованої звітності. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до подолання бар'єрів впровадження інтегрованої звітності в Україні. Запропоновано низку інноваційних рішень, таких як розробка детальних стандартів, створення системи відповідальності, надання фінансової підтримки підприємствам, розвиток систем управління даними та проведення масштабних інформаційних кампаній. Ці пропозиції є актуальними та можуть сприяти ефективному впровадженню інтегрованої звітності в українських компаніях.

Перспективи. Результати дослідження свідчать про необхідність подальших досліджень, спрямованих на розробку практичних інструментів для впровадження інтегрованої звітності, зокрема, на розробку типології інтегрованої звітності для різних секторів економіки та аналіз зв'язку між інтегрованою звітністю та інвестиційними рішеннями.

Ключі слова: інтегрована звітність, фінансова звітність, нефінансова звітність, соціальна звітність, екологічна звітність, перешкоди, шляхи подолання.

Summary. *Introduction.* In the modern world, where more and more attention is paid to issues of sustainable development and corporate social responsibility, traditional financial reporting increasingly satisfies the information needs of stakeholders. There is a need for a more comprehensive and transparent tool that would reflect not only the financial results of the enterprise, but also its impact on the economy and society.

The purpose of the study is to study the features of the implementation of integrated reporting at Ukrainian enterprises and assess its impact on achieving sustainable development goals.

Materials and methods. The study is comprehensive in nature and is based on a combination of theoretical analysis and empirical research. Methods of theoretical generalization, comparative analysis, and structural-logical analysis were used to collect and analyze data.

Results. Analysis of scientific works indicates the significant potential of integrated reporting for business development, which requires further research. A study of the theoretical foundations of integrated reporting was conducted, which revealed its multifaceted nature. The IIRC principles and their interaction with other theoretical concepts are analyzed, which indicates the need for a comprehensive approach to reporting. A comparison of traditional financial and integrated reporting is carried out, which showed significant differences between these two types of reporting in various parameters. The key role of international standards, in particular the <IR> Framework and GRI, in the formation of high-quality and comparative integrated reporting is determined. It is researched and substantiated that these standards provide a holistic view of the company's activities, its interaction with the environment and stakeholders. A direct connection is established between the use of GRI standards and the company's ability to achieve sustainable development. Research confirms the high level of adaptation of these standards among global corporations. The importance of IFRS as the foundation of the financial component of integrated reporting and their contribution to making informed investment decisions is highlighted. The need for the development of integrated reporting in Ukraine is substantiated and it is demonstrated that the state is taking specific measures for its implementation. A study of integrated reporting of Unilever, Nestle, Nike, Siemens and Ukrainian enterprises has been conducted, which has allowed us to substantiate its effectiveness as a tool for demonstrating commitment to sustainable development. The main obstacles to the implementation of integrated reporting have been identified. The need for a comprehensive approach to overcoming barriers to the implementation of integrated reporting in Ukraine has been substantiated. A

number of innovative solutions have been proposed, such as the development of detailed standards, the creation of a responsibility system, the provision of financial support to enterprises, the development of data management systems and large-scale information campaigns. These proposals are relevant and can contribute to the effective implementation of integrated reporting in Ukrainian companies.

Prospects. The results of the study indicate the need for further research aimed at developing practical tools for the implementation of integrated reporting, in particular, the development of a typology of integrated reporting for different sectors of the economy and the analysis of the relationship between integrated reporting and investment decisions.

Key words: *integrated reporting, financial reporting, non-financial reporting, social reporting, environmental reporting, obstacles, ways to overcome them.*

Постановка проблеми. У сучасному світі спостерігається значне зростання уваги до питань сталого розвитку з боку бізнесу. За даними KPMG дослідження, 82% з 250 найбільших світових компаній включають інформацію про сталий розвиток у свої річні звіти, що свідчить про поширення цієї практики, особливо серед китайських та американських компаній. Лідерами у висвітленні питань сталого розвитку є автомобільні компанії, за якими йдуть підприємства нафтогазової, хімічної та гірничодобувної галузей. Примітно, що 100 найбільших компаній з Японії, Малайзії, Сінгапуру, США, Південної Кореї та Південної Африки також публікують звітність зі сталого розвитку [1].

Незважаючи на зростаючу популярність інтегрованої звітності у світі, впровадження цієї практики в Україні стикається з низкою викликів. Відсутність чіткої нормативно-правової бази, недостатня обізнаність бізнесу та інвесторів, а також дефіцит кваліфікованих фахівців – це основні

перешкоди, які гальмують розвиток інтегрованої звітності в нашій країні. Ці фактори, у поєднанні зі специфічними умовами української економіки, створюють складні умови для впровадження цієї практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перехід на прогресивний формат звітності, яким є інтегрована звітність, потребує детального дослідження особливостей її впровадження в українських реаліях. Саме тому ця тема привертає значну увагу науковців. Зокрема, це питання активно досліджується українськими та закордонними вченими, такими як : К. Безверхий [2], М. Проданчук [3], О. Панченко [4], С. Голов, [5], Т. Мулик [6], І. Шостак [7], О. Petryk [8], Lucia-Maria Udrescu [9], Lai A., Stacchezzini R. [10] та інших.

Одним із ключових викликів є відсутність єдиного стандарту. Це підтверджується численними дослідженнями, зокрема роботами К. Безверхий, який детально аналізує можливості застосування Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS) в українських компаніях [2]. Проте, питання адаптації міжнародних стандартів до національних реалій та розробки власних стандартів залишається відкритим.

М. Проданчук та співавтори досліджують досвід формування інтегрованої звітності на українських підприємствах та розробляють узагальнену Концепцію розвитку інтегрованої звітності [3].

Європейські стандарти звітності про сталий розвиток (ESRS) стали предметом детального дослідження О. Панченко. Авторка проаналізувала, як ці стандарти, сформовані під впливом змін європейського законодавства, визначають нові вимоги до звітності компаній, зокрема в таких сферах як управління, стратегія та управління впливом [4].

Дослідження, проведене С. Головим, В. Костюченко та Р. Кузіною, присвячене аналізу сучасного стану та напрямів розвитку корпоративної звітності в контексті інтегрованого мислення. Автори розробили нову методологію аналітичного забезпечення інтегрованого звітування, яка

базується на аналізі ризиків, а також детально опрацювали теоретичні основи та практичні аспекти цього процесу [5].

Дослідження Т. Мулик та Н. Ващілової присвячене аналізу теоретичних засад та практичних аспектів формування інтегрованої звітності на українських підприємствах відповідно до міжнародних стандартів. Автори не лише проаналізували існуючі підходи, але й запропонували шляхи вдосконалення процесу складання інтегрованої звітності в Україні [6]. І. Шостак та Г. Плисенко розглянули інтегровану звітність як інструмент для управління стійкістю бізнесу, надавши практичні рекомендації щодо її впровадження компаній [7].

Автори дослідження закликають до радикальної трансформації практики корпоративного звітування в Україні, вважаючи перехід до інтегрованої звітності ключовим кроком. Такий підхід, на їхню думку, дозволить забезпечити більшу прозорість та відповідальність бізнесу, даючи повніше уявлення про його соціальний та екологічний вплив. Це, в свою чергу, сприятиме залученню інвестицій [8].

Дослідження, проведене в Румунії, демонструє значний потенціал впровадження звітності ESG в державних установах. Авторка дослідження підкреслює, що інтеграція ESG-критеріїв не лише сприяє сталому розвитку, але й підвищує якість управління та прозорість діяльності державних органів [9].

A. Lai та R. Stacchezzini у своєму дослідженні простежують еволюцію звітності зі сталого розвитку, яка привела до появи інтегрованої звітності. Автори підкреслюють, що цей перехід був обумовлений змінами в організаційних структурах та професійних сферах, а також взаємодією різних зацікавлених сторін та еволюцією регуляторного середовища [10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує зростаючий інтерес наукової спільноти до інтегрованої звітності та її ролі в розвитку українського бізнесу. Проте, впровадження цієї практики супроводжується

низкою перешкод, таких як відсутність чітких стандартів, недостатня обізнаність підприємств та брак кваліфікованих фахівців.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей впровадження інтегрованої звітності на українських підприємствах та оцінці її впливу на досягнення цілей сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтегрована звітність, як новий підхід до звітності, потребує міцного теоретичного обґрунтування. Розуміння теоретичних основ є необхідною умовою для ефективного впровадження інтегрованої звітності в практику українських підприємств. Міжнародна Ініціатива з Інтегрованої Звітності (IIRC) сформулювала чіткий набір принципів, які слугують основою для складання інтегрованих звітів [11].

Рисунок 1 ілюструє багатоаспектний характер інтегрованої звітності. Крім традиційних фінансових показників, звітність має відображати стратегічні цілі компанії, її вплив на суспільство та довкілля, а також забезпечувати повноту, надійність і порівнянність інформації. Ці принципи – стратегічна спрямованість, створення вартості, контекстність, матеріальність, повнота, співвідносність, надійність, точність та своєчасність – є основою для формування прозорого і достовірного образу компанії.

Розглянуті вище принципи звітності, що враховує нефінансові фактори, свідчать про необхідність комплексного підходу до оцінки діяльності підприємства. Цей підхід знайшов своє відображення в різних теоретичних моделях та концепціях. Наприклад, теорія зацікавлених сторін підкреслює важливість врахування інтересів всіх груп, які мають відношення до діяльності компанії, а концепція створення вартості фокусується на здатності компанії генерувати довгострокову цінність для всіх зацікавлених сторін.

Рис. 1. Візуалізація принципів інтегрованої звітності

Джерело: складено на основі [11-12]

Ці концепції доповнюють одна одну, демонструючи, що створення вартості неможливе без задоволення потреб усіх зацікавлених сторін. Рисунок 2 наочно демонструє взаємозв'язок між основними моделями та концепціями.

Рис. 2. Візуалізація теоретичних моделей та концепцій інтегрованої звітності

Джерело: власна розробка авторів

Розглянемо ключові з них. Теорія зацікавлених сторін (стейкхолдерів) стверджує, що компанія не існує ізольовано, а взаємодіє з різними групами осіб, які мають інтерес до її діяльності. До них належать акціонери, працівники, клієнти, постачальники, місцева громада та інші. Інтегрована звітність враховує інтереси всіх зацікавлених сторін та відображає вплив діяльності компанії на них.

Концепція створення вартості передбачає, що ІЗ спрямована на демонстрацію здатності компанії створювати вартість у довгостроковій перспективі. Вартість може бути як фінансовою (прибуток, дивіденди), так і нефінансовою (соціальний вплив, екологічна стійкість, репутація). Звітність показує, як компанія використовує різні види капіталу (фінансовий, інтелектуальний, людський, природний, соціальний) для створення вартості для себе та своїх стейкхолдерів.

Концепція інтегрованого мислення передбачає, що компанія розглядає свою діяльність як єдине ціле, враховуючи взаємозв'язок між різними аспектами своєї діяльності (фінансовими, екологічними, соціальними). Інтегрована звітність є відображенням цього мислення та показує, як компанія управляє цими взаємозв'язками для досягнення своїх цілей.

Концепція сталого розвитку передбачає, що ІЗ сприяє досягненню цілей сталого розвитку, відображаючи внесок компанії у розв'язання глобальних проблем, таких як зміна клімату, бідність, нерівність. Звітність показує, як компанія враховує екологічні та соціальні фактори у своїй діяльності та як вона прагне до сталого розвитку.

Міжнародна рамка інтегрованої звітності (<IR>Framework), розроблена Міжнародною радою з інтегрованої звітності (IIRC), встановлює принципи та рекомендації щодо підготовки ІЗ. Вона визначає основні елементи звіту, такі як бізнес-модель компанії, її стратегія, управління, результати діяльності та перспективи [11].

Ці теоретичні моделі та концепції ілюструють, чому сучасні компанії повинні звітувати не лише про фінансові результати, а й про свій вплив на суспільство та довкілля. Звітність, що інтегрує фінансову та нефінансову інформацію, є ключовим інструментом для переходу до більш стійкої та прозорої бізнес-моделі.

Традиційна фінансова звітність більше не забезпечує достатньої інформації для оцінки стійкості та довгострокової перспективності компанії. Саме тому з'явилася цілісна звітність, яка пропонує більш широкий погляд на діяльність організації. Отже, інтегрована звітність є невід'ємною частиною сучасного бізнесу, що прагне до сталого розвитку.

Сучасний бізнес все більше звертає увагу на сталий розвиток. Однак традиційна фінансова звітність, хоча й важлива, часто не відображає повністю впливу компанії на суспільство та довкілля.

Окрім фінансових результатів, компанії все більше усвідомлюють важливість нефінансових показників, які відображають їхній вплив на суспільство та довкілля. Саме тому соціальна звітність стає все більш популярною, оскільки вона надає якісну інформацію про взаємодію компанії з навколишнім світом. Вона охоплює широкий спектр нефінансових показників, таких як соціальні ініціативи, етичні стандарти та вплив на довкілля.

Розглянувши соціальну звітність, яка фокусується на взаємодії компанії з людьми, перейдемо до екологічної звітності. Цей вид звітності детально описує взаємодію компанії з природою, включаючи викиди, споживання ресурсів та заходи щодо зменшення негативного впливу.

Соціальна та екологічна звітність надають важливу інформацію про вплив компанії на суспільство та довкілля. Однак, для отримання повної та цілісної картини необхідно об'єднати ці два види звітності в єдину структуру. Саме це і робить інтегрована звітність, яка об'єднує всі ці аспекти, надаючи повну картину діяльності компанії в контексті сталого

розвитку. Вона демонструє, як компанія створює спільну цінність для всіх зацікавлених сторін і сприяє довгостроковому успіху.

Для наочного порівняння основних характеристик різних видів звітності, зокрема фінансової, соціальної, екологічної та інтегрованої, наведено таблицю 1.

Таблиця 1

Порівняння видів звітності

Ознака звітності	Фінансова звітність	Соціальна звітність	Екологічна звітність	Інтегрована звітність
Фокус	Фінансові результати	Взаємодія з оточенням	Вплив на довкілля	Усі аспекти діяльності
Зміст	Фінансові показники	Соціальні ініціативи, етичні стандарти,	Екологічні показники	Фінансова, соціальна, екологічна інформація, стратегія, управління
Цільова аудиторія	Інвестори, кредитори	Зацікавлені сторони, громадськість	Екологічні організації, регулятори	Всі зацікавлені сторони
Стандарти	МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності)	GRI (Global Reporting Initiative), інші галузеві стандарти	GRI, ISO 14001	GRI, IIRC (International Integrated Reporting Council)
Мета	Продемонструвати фінансовий стан компанії	Продемонструвати соціальну відповідальність компанії	Продемонструвати екологічну відповідальність компанії	Продемонструвати стійкість компанії та її здатність створювати довгострокову цінність
Характер інформації	Фінансова	Нефінансова	Нефінансова	Фінансова та нефінансова
Період	Минуле	Поточний та майбутній	Поточний та майбутній	Минуле, поточний та майбутній

Джерело: власна розробка авторів

Таблиця 1 наочно демонструє, що інтегрована звітність є найкращим інструментом для оцінки стійкості бізнесу, оскільки вона дозволяє розуміти, як діяльність компанії впливає на її довгострокову перспективу. Це робить її

важливим інструментом для прийняття рішень як всередині компанії, так і для зовнішніх стейкхолдерів.

У сучасному світі інтегрована звітність, що поєднує фінансову, соціальну та екологічну інформацію для комплексної оцінки діяльності компанії, набуває дедалі більшої ваги. Це зумовлено тим, що інвестори, споживачі та регулятори проявляють підвищений інтерес до нефінансових аспектів діяльності суб'єктів господарювання. Саме тому перехід від прогресивного бачення до сучасної практики інтегрованої звітності відображає зміну парадигми корпоративного управління, де на перший план виходять не тільки фінансові результати, але й внесок компанії у сталий розвиток суспільства.

Для забезпечення порівнянності та верифікованості інтегрованої звітності було розроблено низку міжнародних стандартів та рекомендацій. Одним з ключових є Міжнародна Рамка Інтегрованої Звітності (<IR>Framework), розроблена Міжнародною Радою з Інтегрованої Звітності (IIRC).

<IR> Framework визначає принципи та методологічні засади підготовки інтегрованих звітів. Її основна мета – відобразити здатність компанії створювати вартість у довгостроковій перспективі, демонструючи взаємозв'язок між стратегією, управлінням та фінансовими результатами. <IR> Framework забезпечує цілісне уявлення про діяльність компанії та її потенціал щодо створення цінності для всіх зацікавлених сторін. Розроблена за участі міжнародних експертів та представників різних стейкхолдерів, вона відповідає сучасним вимогам та практичній спрямованості [11].

Global Reporting Initiative (GRI) відіграє суттєву роль у формуванні як нефінансової, так і інтегрованої звітності. Стандарти GRI надають деталізовані рекомендації щодо розкриття інформації про економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності компаній, що сприяє

комплексному відображенню їхнього впливу на суспільство та довкілля [13].

Останні дослідження, зокрема опитування KPMG 2024 року, підтверджують стійку тенденцію зростання використання стандартів GRI серед глобальних корпорацій. Дослідження, охопивши 5800 компаній з 58 країн, показало, що 71% респондентів обрали стандарти GRI для звітності про сталий розвиток. Особливо високий рівень адаптації GRI спостерігається серед найбільших транснаціональних корпорацій (77%), що підтверджує їхню визнану лідерську позицію в галузі глобальної практики звітності про сталий розвиток [14].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) становлять фундамент фінансової складової інтегрованої звітності, забезпечуючи основу для послідовного та порівняльного подання фінансової інформації. Це, в свою чергу, є ключовим фактором для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень [15].

Україна, прагнучи інтегруватися у світову економіку та забезпечити стійкий розвиток, також активно розвиває систему інтегрованої звітності. Ухвалення Кабінетом Міністрів України Стратегії запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку стало важливим кроком на цьому шляху [16]. Ця стратегія базується на міжнародних стандартах, таких як GRI та <IR> Framework, і визначає конкретні цілі та заходи для впровадження інтегрованої звітності в українських компаніях.

Зазначені стандарти та рекомендації, взаємодоповнюючи один одного, створюють фундамент для формування якісної та змістовної інтегрованої звітності, що сприяє підвищенню прозорості та відповідальності бізнесу, стимулює інтегроване мислення серед керівництва та сприяє поширенню кращих практик у сфері корпоративної звітності.

Впровадження кращих практик інтегрованої звітності сприяє підвищенню її якості та ефективності, що, в свою чергу, зміцнює довіру

інвесторів та інших зацікавлених сторін, а також підвищує конкурентоспроможність компанії. Підтвердженням цього є успішні приклади компаній, які вже інтегрували ці практики у свою діяльність та звітування.

Дослідження показують, що компанії, які практикують інтегровану звітність, мають вищу ринкову капіталізацію та кращу репутацію серед інвесторів. Цей тренд підтверджується досвідом таких світових лідерів, як Unilever, Nestle, Nike та Siemens, а також українських компаній – «Укргазвидобування», «Центренерго», МХП, ПриватБанку. Інтегрована звітність дозволяє цим компаніям не лише демонструвати свою відповідальність перед суспільством, а й підвищувати свою фінансову стійкість.

Розглянемо конкретні приклади втілення принципів інтегрованої звітності на прикладі діяльності кількох провідних міжнародних та українських компаній. Unilever є одним з лідерів у сфері інтегрованої звітності. Unilever демонструє ефективність інтегрованої звітності шляхом інтеграції нефінансових показників (витрати на екологічні проекти, частка сировини від сертифікованих постачальників) у фінансову звітність.

Компанія Nestle зосереджується на створенні довгострокової цінності для акціонерів та суспільства, що знаходить відображення в її інтегрованій звітності. Nestle підкреслює взаємозв'язок між фінансовими результатами та факторами сталого розвитку, такими як управління водними ресурсами та розвиток сільського господарства. Цей підхід демонструє комплексну оцінку впливу діяльності компанії на навколишнє середовище та суспільство.

Компанія Nike активно звітує про свої досягнення у сфері соціальної відповідальності, включаючи умови праці на своїх фабриках та вплив на навколишнє середовище. Nike використовує інтегровану звітність для

демонстрації своєї прихильності до сталого розвитку та прозорості, що сприяє підвищенню репутації компанії та зміцненню її позицій на ринку.

Компанія Siemens інтегрує інформацію про свої інноваційні розробки та внесок у вирішення глобальних викликів, таких як зміна клімату, у свою інтегровану звітність. Siemens підкреслює свою роль у створенні сталого майбутнього та демонструє, як це відображається на її фінансових результатах. Цей підхід дозволяє компанії залучати інвестиції в екологічно відповідальні проекти та зміцнювати свої позиції на ринку інноваційних технологій.

Акціонерне товариство «Укргазвидобування» публікує звіти про соціальну відповідальність, в яких відображає свої зусилля зі збереження довкілля, підтримки місцевих громад та розвитку персоналу.

ПАТ «Центренерго» активно працює над впровадженням енергоефективних технологій та зменшенням викидів парникових газів. Ці результати відображаються у звітах про сталий розвиток.

ПРАТ МХП активно працює над впровадженням стандартів соціальної та екологічної відповідальності у своєму виробництві. У звітах компанії відображаються дані про споживання води, викиди парникових газів, а також програми соціальної відповідальності.

АТ КБ «ПриватБанк» публікує звіти про сталий розвиток, в яких відображається його внесок у розвиток економіки України, підтримка малого та середнього бізнесу, а також соціальні ініціативи.

Наведені приклади демонструють, що інтегрована звітність є перспективним інструментом для підвищення прозорості та відповідальності бізнесу. Однак, незважаючи на зростаючий інтерес до цього підходу, його впровадження стикається з низкою перешкод, пов'язаних з відсутністю єдиних стандартів, недостатньою обізнаністю стейкхолдерів та високими витратами на підготовку звітності.

Однією з найбільш гострих проблем, що стримують розвиток інтегрованої звітності (див. рис. 3), є відсутність ефективних механізмів забезпечення відповідальності за якість поданої інформації. Цей фактор, у поєднанні з іншими перешкодами, такими як значні витрати, недостатнє фінансування та дефіцит даних (див. рисунок 3), створює значні бар'єри для багатьох компаній, особливо середнього та малого бізнесу.

Саме недостатнє фінансування часто стає вирішальним фактором для таких компаній, оскільки воно обмежує їхні можливості вкладати кошти в розвиток нових систем звітності та навчання персоналу. За даними проведеного дослідження середні витрати на впровадження ІЗ перевищують витрати на традиційну фінансову звітність у кілька разів. Такий значний розрив у витратах робить ІЗ недоступною для багатьох компаній, особливо тих, які мають обмежені фінансові ресурси. Однак, навіть якщо компанія готова взяти на себе такі витрати, вона може зіткнутися з проблемою обмеженості даних для складання якісної звітності.

Багато українських підприємств стикаються з дефіцитом даних, необхідних для складання якісної ІЗ. Це пов'язано з відсутністю систематичного збору інформації про екологічні, соціальні та економічні аспекти діяльності. Наприклад, багато компаній не мають даних про викиди парникових газів, енергоспоживання, соціальні інвестиції тощо.

Відсутність необхідних даних тісно пов'язана з іншою проблемою – недостатньою підтримкою держави. Адже саме держава може створювати стимули для збору та обробки такої інформації. Недостатня обізнаність менеджерів, бухгалтерів та інших співробітників підприємств про принципи та вимоги ІЗ є серйозною перешкодою для її впровадження, оскільки відсутність знань ускладнює розуміння необхідності таких звітів та заважає ефективній їх підготовці. Відсутність необхідної ІТ-інфраструктури є ще одним викликом для впровадження ІЗ, оскільки сучасні системи збору,

обробки та аналізу даних є критично важливими для підготовки якісних звітів.

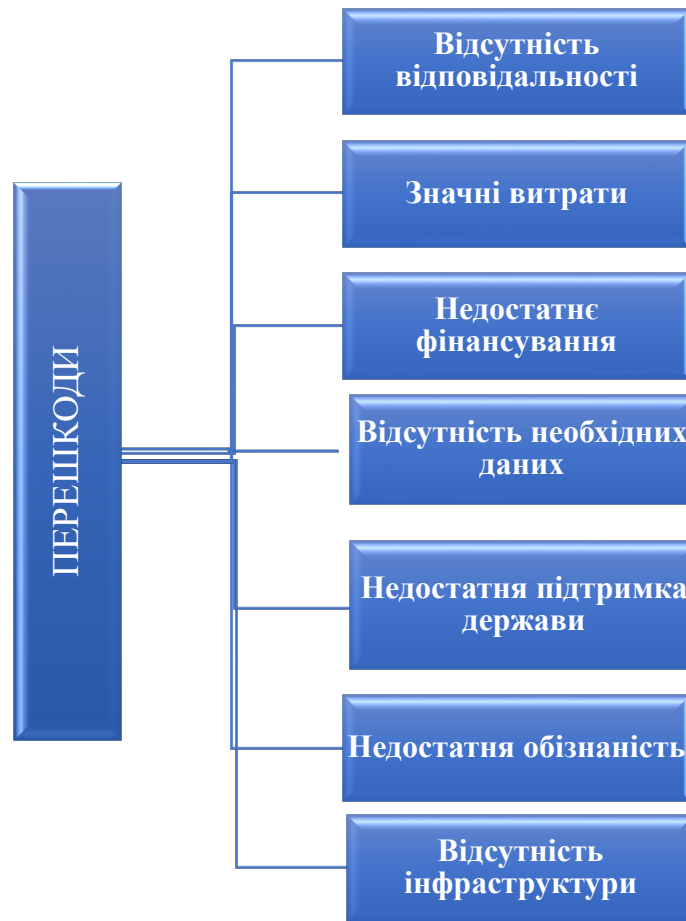

Рис. 3. Перешкоди впровадження інтегрованої звітності

Джерело: власна розробка авторів

Як видно з рис. 3, впровадження інтегрованої звітності в Україні стримують такі фактори: відсутність чітких стандартів, недостатнє фінансування, брак кваліфікованих кадрів, відсутність необхідних даних та слабка державна підтримка. Ці проблеми взаємопов'язані й потребують комплексного вирішення. Для ефективного подолання виявлених бар'єрів пропонується детально розглянути можливі шляхи їх усунення для кожної з перешкод.

Одним із ключових чинників, що стримують впровадження інтегрованої звітності в Україні, є відсутність чітко визначених механізмів відповідальності за її підготовку та подання. Для усунення цієї прогалини

пропонується комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня відповідальності всіх зацікавлених сторін.

По-перше, необхідно розробити деталізовану нормативно-правову базу, що регламентуватиме всі аспекти складання, перевірки та подання інтегрованої звітності, включаючи вимоги до її структури, змісту, якості та кола суб'єктів, які зобов'язані її складати. Особливу увагу слід приділити публічним компаніям як ключовим учасникам ринку та суспільства.

По-друге, необхідно запровадити механізми персональної відповідальності керівництва підприємств за достовірність та повноту інформації, що міститься в інтегрованій звітності. Це передбачає закріплення відповідних положень у законодавстві, встановлення санкцій за подання недостовірної інформації та створення системи стимулів для керівників, які забезпечують високу якість інтегрованої звітності.

По-третє, для забезпечення ефективного контролю якості інтегрованої звітності необхідно залучати незалежних аудиторських компаній для проведення обов'язкової перевірки звітності на відповідність встановленим вимогам. Додатково слід розглянути створення спеціалізованого органу нагляду, який би здійснював систематичний контроль за процесом складання та подання інтегрованої звітності.

Однією з основних перешкод для широкого впровадження інтегрованої звітності є значні фінансові витрати. Для подолання цієї проблеми необхідно знизити фінансовий бар'єр для підприємств. Це можна досягти шляхом:

- Поступового впровадження. Реалізація пілотних проєктів за участі великих компаній дозволить розробити ефективні методики та інструменти складання інтегрованої звітності.
- Адаптації інструментів. Створення спрощених методик та інструментів для малих та середніх підприємств.

– Державної підтримки. Надання фінансової підтримки компаніям, що впроваджують інтегровану звітність, через механізми грантів, податкових пільг та часткової компенсації витрат.

– Залучення інвестицій. Створення сприятливого інвестиційного клімату та залучення приватного капіталу в розвиток інфраструктури інтегрованої звітності.

Якість та повнота даних є критичними факторами для ефективного впровадження інтегрованої звітності. Відсутність структурованих та достовірних даних є однією з основних перешкод на цьому шляху.

Для вирішення цієї проблеми необхідно:

– Розвивати системи управління даними. Створити єдину інформаційну систему, яка б інтегрувала всі функціональні підрозділи підприємства та забезпечувала збір як фінансових, так і нефінансових даних.

– Забезпечити якість даних. Впровадити процедури контролю якості даних, включаючи їх валідацію та верифікацію.

– Співпрацювати зі стейкхолдерами. Встановити партнерські відносини з постачальниками, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами для отримання додаткової інформації.

Низький рівень обізнаності про інтегровану звітність серед представників бізнесу, інвесторів та інших зацікавлених сторін є однією з основних перешкод для її впровадження. Для створення сприятливого середовища для розвитку інтегрованої звітності необхідно вжити таких заходів:

– Поширення інформації. Проведення масштабних інформаційних кампаній з метою підвищення обізнаності про сутність, переваги та вимоги до інтегрованої звітності.

– Навчання фахівців. Організація різноманітних навчальних заходів для підвищення кваліфікації фахівців у різних сферах, пов'язаних зі складанням інтегрованої звітності.

– Розробка навчальних матеріалів. Створення та поширення навчальних матеріалів, адаптованих до потреб різних категорій користувачів.

Недостатня державна підтримка та відсутність чіткої нормативно-правової бази є основними факторами, що стримують розвиток інтегрованої звітності в Україні. Для подолання цих проблем необхідно:

– Створити інституційне середовище. Розробити державну стратегію, створити консультативні органи та забезпечити координацію дій різних зацікавлених сторін.

– Розвивати інформаційну інфраструктуру. Інвестувати в сучасні інформаційні технології та створювати електронні платформи для обміну даними.

– Інтегруватися в міжнародний контекст. Забезпечити сумісність національної системи інтегрованої звітності з міжнародними стандартами.

Цифрова трансформація підприємств є необхідною умовою для ефективного впровадження інтегрованої звітності. Недостатній рівень розвитку інформаційних технологій на підприємствах стримує цей процес.

Для подолання цієї проблеми необхідно:

– Інвестувати в ІТ. Впроваджувати сучасні програмні рішення для збору, обробки та аналізу даних.

– Створити єдине інформаційне середовище. Інтегрувати всі інформаційні системи підприємства.

– Розвивати електронні платформи. Забезпечити ефективний обмін даними між різними зацікавленими сторонами.

Впровадження інтегрованої звітності в Україні вимагає комплексного підходу, який включає як законодавчі зміни, так і розвиток інфраструктури та підвищення обізнаності. Для досягнення успіху необхідно залучити зусилля держави, бізнесу, наукових кіл та громадськості. Реалізація запропонованих заходів дозволить створити сприятливі умови для розвитку інтегрованої звітності в Україні та сприяти підвищенню прозорості та відповідальності бізнесу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження підтвердило, що інтегрована звітність є не лише теоретичним концептом, а й практичним інструментом, який може суттєво вплинути на розвиток бізнесу. Однак, для повної реалізації її потенціалу необхідні подальші дослідження. Зокрема, важливо розробити моделі прогнозування розвитку інтегрованої звітності в Україні, порівняти міжнародний досвід та адаптувати його до українських реалій, а також дослідити особливості впровадження інтегрованої звітності в малих і середніх підприємствах. Результати таких досліджень дозволять сформувати рекомендації для бізнесу, регуляторів та інших зацікавлених сторін щодо вдосконалення практики інтегрованої звітності в Україні.

Література

1. Дослідження KPMG з питань звітності зі сталого розвитку за 2024 рік. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2024/12/the-move-to-mandatory-reporting.html> (дата звернення: 10.02.2025).
2. Безверхий К. В. Імплементація європейських стандартів звітності про сталий розвиток. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 2. DOI: 10.31617/3.2024(133)08.
3. Prodanchuk M, Bezdushna Yu., Mykhalkiv A., Shevchuk N., Popova O. Development of integrated reporting in ensuring a balanced system of management system indicators. *Financial and credit activity problems of theory*

and practice. 2022. No. 47. P. 111–123.
<https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3928>.

4. Панченко О. Д. Трансформація звітності в умовах сталого розвитку. *Агросвіт*. 2024. № 20. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.20.78.

5. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кузіна Р. В. Інтегроване звітування: концепція, методологія та організація: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 252с.

6. Мулик Т. О., Вацілова Н. В. Інтегрована звітність підприємства: стан та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7404> (дата звернення: 02.02.2025).

7. Шостак І.В., Плисенко Г.П. Інтегрована звітність в контексті принципів ESG. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 2(19). DOI: 10.30857/2786-5398.2024.2.13.

8. Petryk O., Basok A., Marenych T., Yatsenko N, Kalinichenko S. Management Report as a Component of Nonfinancial Reporting in Ukraine: Theory and Practice of Drafting. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. N. 12(3). P. s054-s070.
<https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1523>.

9. Lucia-Maria Udrescu. Implementing esg reporting in public institutions: a case study of Romania's internal managerial control framework. *Annals of the «Constantin Brâncuși» University of Târgu Jiu, Economy Series*. 2024. Is. 4. P. 241–247. URL: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2024-04/24_Udrescu.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

10. Lai A., Stacchezzini R. Organisational and professional challenges amid the evolution of sustainability reporting: a theoretical framework and an agenda for future research. *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29, No. 3. P. 405–429. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2021-1199>

11. International Framework. 2021. URL: <https://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/> (дата звернення: 02.02.2025).
12. Проект міжнародного формату інтегрованої звітності. URL: [https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_National/ua/dis/IR%20Framework%20Draft%20\(Ukrainian\).pdf](https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_National/ua/dis/IR%20Framework%20Draft%20(Ukrainian).pdf) (дата звернення: 02.02.2025).
13. Global Reporting Initiative. GRI. URL: <https://www.globalreporting.org/standards>. (дата звернення: 02.02.2025).
14. Глобальне впровадження GRI провідними компаніями продовжує зростати. URL: <https://www.globalreporting.org/news/news-center/gri-global-adoption-by-top-companies-continues-to-grow/> (дата звернення: 02.02.2025).
15. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ): Список; IASB від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_010 (дата звернення: 07.02.2025).
16. Про схвалення: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія, План від 18.10.2024 № 1015-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1015-2024-%D1%80> (дата звернення: 05.02.2025).

References

1. Doslidzhennia KPMG z pytan zvitnosti zi staloho rozvytku za 2024 rik. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2024/12/the-move-to-mandatory-reporting.html>.
2. Bezverkhyi K. V. Implementatsiia yevropeiskykh standartiv zvitnosti pro stalyy rozvytok. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. 2024. № 2. DOI: 10.31617/3.2024(133)08.
3. Prodanchuk M, Bezduzhna Yu., Mukhalkiv A., Shevchuk N., Popova O. Development of integrated reporting in ensuring a balanced system of

management system indicators. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2022. No. 47. P. 111–123.
<https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3928>.

4. Panchenko O. D. Transformatsiia zvitnosti v umovakh staloho rozvytku. *Ahrosvit*. 2024. № 20. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.20.78 .

5. Holov S. F., Kostiuchenko V. M., Kuzina R. V. Intehrovane zvituvannia: kontseptsiiia, metodolohiia ta orhanizatsiia: monohrafiia. Kherson: Vydavnychi dim «Helvetyka», 2018. 252s.

6. Mulyk T. O., Vashchilova N. V. Intehrovana zvitnist pidpriiemstva: stan ta perspektyvy rozvytku. *Efektivna ekonomika*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7404>.

7. Shostak I.V., Plysenko H.P. Intehrovana zvitnist v konteksti pryntsyviv ESG. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen*. 2024. № 2(19). DOI: 10.30857/2786-5398.2024.2.13.

8. Petryk O., Basok A., Marenych T., Yatsenko N, Kalinichenko S. Management Report as a Component of Nonfinancial Reporting in Ukraine: Theory and Practice of Drafting. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. N. 12(3). P. s054-s070.
<https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1523>.

9. Lucia-Maria Udrescu. Implementing esg reporting in public institutions: a case study of Romanias inter-nal managerial control framework. *Annals of the «Constantin Brâncuși» University of Târgu Jiu, Economy Series*. 2024. Is. 4. P. 241–247. URL: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2024-04/24_Udrescu.pdf.

10. Lai A., Stacchezzini R. Organisational and professional challenges amid the evolution of sustainability reporting: a theoretical framework and an agenda for future research. *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29, No. 3. R. 405–429. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-02-2021-1199>

11. International Framework. 2021. URL: <https://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>.
12. Proekt mizhnarodnoho formatu intehrovanoi zvitnosti. URL: [https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_National/ua/dis/IR%20Framework%20Draft%20\(Ukrainian\).pdf](https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_National/ua/dis/IR%20Framework%20Draft%20(Ukrainian).pdf).
13. Global Reporting Initiative. GRI. URL: <https://www.globalreporting.org/standards>.
14. Hlobalne vprovadzhennia GRI providnymy kompaniiamy prodovzhuie zrostaty. URL: <https://www.globalreporting.org/news/news-center/gri-global-adoption-by-top-companies-continues-to-grow/>.
15. Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti (MSFZ, MSFZ dlia MSP, vkluchaiuchy MSBO ta tlumachennia KTMFZ, PKT): Spysok; IASB vid 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_010.
16. Pro skhvalennia: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy; Stratehiia, Plan vid 18.10.2024 № 1015-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1015-2024-%D1%80>.